EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 12.5.2021.
COM(2021) 237 final

2021/0121 (NLE)

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA

o stajalištu koje u ime Europske unije treba zauzeti u Glavnom vijeću Svjetske trgovinske organizacije u vezi sa zahtjevom Europske unije za produljenje izuzeća WTO-a kojim se dopušta primjena autonomnih trgovinskih povlastica na zapadni Balkan

OBRAZLOŽENJE

1. PREDMET PRIJEDLOGA

Cilj je ovog prijedloga utvrditi stajalište koje u ime Unije treba zauzeti u Glavnom vijeću Svjetske trgovinske organizacije („WTO”) u vezi s predviđenim donošenjem odluke o produljenju izuzeća WTO-a kojim se Europskoj uniji („EU”) dopušta da zapadnom Balkanu odobri autonomne trgovinske povlastice.

2. KONTEKST PRIJEDLOGA

2.1. Sporazum iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije

Sporazum iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije (dalje u tekstu „Sporazum o WTO-u”) stupio je na snagu 1. siječnja 1995.

Europska unija stranka je Sporazuma.

2.2. Ministarska konferencija i Glavno vijeće Svjetske trgovinske organizacije

Na temelju članka IV. stavka 1. Sporazuma o WTO-u Ministarska konferencija ovlaštena je donositi odluke o svim pitanjima iz područja svih multilateralnih trgovinskih sporazuma.

Na temelju članka IV. stavka 2. Sporazuma o WTO-u u razdobljima između sastanaka Ministarske konferencije njezine zadaće obavlja Glavno vijeće.

Na temelju članka IX. stavka 1. Sporazuma o WTO-u WTO obično donosi odluke konsenzusom.

2.3. Predviđeni akt Glavnog vijeća WTO-a

Na temelju članka IX. stavka 3. Sporazuma o WTO-u u iznimnim okolnostima može se donijeti odluka o izuzeću članice od neke njezine obveze.

Glavno vijeće WTO-a može na zahtjev EU-a donijeti odluku o produljenju postojećeg izuzeća WTO-a kojim se EU-u dopušta da zapadnom Balkanu odobri autonomne trgovinske povlastice („predviđeni akt”).

Postojeće izuzeće istječe 31. prosinca 2021. Stoga je svrha predviđenog akta produljenje izuzeća do 31. prosinca 2026.

Predviđeni akt postat će obvezujući za članice WTO-a u skladu s člankom IX. stavkom 3. i člankom II. stavkom 2. Sporazuma o WTO-u, kojim je propisano sljedeće: „Sporazumi i s njima povezani pravni instrumenti sadržani u prilozima 1., 2. i 3. <...> sastavni su dijelovi ovog Sporazuma i obvezuju sve članice.”

3. STAJALIŠTE KOJE TREBA ZAUZETI U IME UNIJE

Europski parlament i Vijeće donijeli su 16. prosinca 2020. Uredbu (EU) 2020/2172[1] na temelju koje se razdoblje primjene autonomnih trgovinskih povlastica na proizvode s podrijetlom iz zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo[*], Crna Gora,

[1] Uredba (EU) 2020/2172 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1215/2009 o uvođenju izvanrednih trgovinskih mjera za zemlje i područja koji sudjeluju u Procesu stabilizacije i pridruživanja Europske unije ili su s njim povezani (SL L 432, 21.12.2020., str. 7.).

[*] Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

Sjeverna Makedonija i Srbija) produljuje do 31. prosinca 2025. Trgovinske povlastice prvobitno su odobrene Uredbom Vijeća (EZ) br. 2007/2000[2], koja je naknadno više puta izmijenjena i proširena.

Kada se na obveze EU-a na temelju članka I. stavka 1. i članka XIII. Općeg sporazuma o carinama i trgovini iz 1994. („GATT iz 1994.”) ne bi u potrebnoj mjeri primjenjivalo izuzeće, tretman koji proizlazi iz tih autonomnih trgovinskih povlastica trebalo bi proširiti na sve ostale članice WTO-a.

Stoga EU mora podnijeti zahtjev da se izuzeće WTO-a za autonomne trgovinske povlastice odobrene zapadnom Balkanu produlji u skladu s člankom IX. stavkom 3. Sporazuma o WTO-u za dodatno razdoblje od pet godina, tj. do 31. prosinca 2026. Osim podnošenja tog zahtjeva, EU bi trebao podržati donošenje tog zahtjeva u Glavnom vijeću WTO-a.

To bi bilo četvrto produljenje tog izuzeća, koje je prvobitno odobreno za razdoblje od 8. prosinca 2000. do 31. prosinca 2006.[3], a posljednji put produljeno 7. prosinca 2016.[4]. Razlog prvog izuzeća i njegovih produljenja bila je kontinuirana teška gospodarska situacija u regiji, a svrha je povlaštenog tretmana prihvatljivih proizvoda koji je Unija dodijelila tim zemljama promicati gospodarski razvoj na način koji je u skladu s ciljevima GATT-a iz 1994.

4. PRAVNA OSNOVA

4.1. Postupovna pravna osnova

4.1.1. Načela

Člankom 218. stavkom 9. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) predviđeno je donošenje odluka kojima se utvrđuju „stajališta koja u ime Unije treba donijeti tijelo osnovano na temelju sporazuma kada je to tijelo pozvano donositi akte koji proizvode pravne učinke, uz iznimku akata kojima se dopunjuje ili mijenja institucionalni okvir sporazuma”.

Pojam „akti koji proizvode pravne učinke” obuhvaća akte koji proizvode pravne učinke na temelju pravila međunarodnog prava kojima se uređuje predmetno tijelo.

4.1.2. Primjena na ovaj predmet

Glavno vijeće WTO-a tijelo je osnovano na temelju sporazuma, i to Sporazuma o WTO-u.

Akt koji Glavno vijeće treba donijeti akt je koji proizvodi pravne učinke. U skladu s člankom II. stavkom 2. i člankom IX. stavkom 3. Sporazuma o WTO-u predviđeni akt bit će obvezujući prema međunarodnom pravu.

Predviđenim aktom ne dopunjuje se niti mijenja institucionalni okvir sporazuma.

Stoga je postupovna pravna osnova za predloženu odluku članak 218. stavak 9. UFEU-a.

4.2. Materijalna pravna osnova

4.2.1. Načela

Materijalna pravna osnova za odluku na temelju članka 218. stavka 9. UFEU-a prije svega ovisi o cilju i sadržaju predviđenog akta o kojemu se zauzima stajalište u ime Unije. Ako predviđeni akt ima dva cilja ili elementa te ako se može utvrditi da je jedan od ta dva cilja ili elementa glavni, a drugi samo sporedan, odluka na temelju članka 218. stavka 9. UFEU-a

[2] SL L 240, 23.9.2000., str. 1. Uredba kako je zadnje izmijenjena Uredbom (EZ) br. 530/2007 (SL L 125, 15.5.2007., str. 1.) i kodificirana Uredbom Vijeća (EZ) br. 1215/2009 od 30. studenoga 2009. (SL L 328, 15.12.2009., str. 1).

[3] WT/L/380.

[4] G/C/W/731.

mora se temeljiti na samo jednoj materijalnoj pravnoj osnovi, naime onoj koju zahtijeva glavni ili prevladavajući cilj ili element.

4.2.2. Primjena na ovaj predmet

Glavni cilj i sadržaj predviđenog akta odnosi se na zajedničku trgovinsku politiku.

Stoga je materijalna pravna osnova predložene odluke članak 207. stavak 4. prvi podstavak UFEU-a.

4.3. Zaključak

Pravna osnova predložene odluke trebao bi biti članak 207. stavak 4. prvi podstavak u vezi s člankom 218. stavkom 9. UFEU-a.

2021/0121 (NLE)

Prijedlog

ODLUKE VIJEĆA

o stajalištu koje u ime Europske unije treba zauzeti u Glavnom vijeću Svjetske trgovinske organizacije u vezi sa zahtjevom Europske unije za produljenje izuzeća WTO-a kojim se dopušta primjena autonomnih trgovinskih povlastica na zapadni Balkan

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 207. stavak 4. prvi podstavak u vezi s člankom 218. stavkom 9.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

(1) Unija je na temelju Odluke Vijeća 94/800/EZ[1] sklopila Sporazum o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije („Sporazum o WTO-u”), koji je stupio na snagu 1. siječnja 1995.

(2) Na temelju članka II. stavka 2. Sporazuma o WTO-u sporazumi i s njima povezani pravni instrumenti sadržani u prilozima 1., 2. i 3. (dalje u tekstu „multilateralni trgovinski sporazumi”), uključujući Opći sporazum o carinama i trgovini iz 1994. („GATT iz 1994.”), sastavni su dijelovi ovog Sporazuma i obvezuju sve članice.

(3) Na temelju članka IV. stavka 1. Sporazuma o WTO-u Ministarska konferencija može donositi odluke o svim pitanjima iz područja svih multilateralnih trgovinskih sporazuma. Ministarsku konferenciju čine predstavnici svih članova i sastaje se najmanje jednom svake dvije godine. Na temelju članka IV. stavka 2. Sporazuma o WTO-u u razdobljima između sastanaka Ministarske konferencije njezine zadaće obavlja Glavno vijeće. Na temelju članka IX. stavka 1. WTO obično donosi odluke konsenzusom.

(4) Na temelju članka IX. stavka 3. Sporazuma o WTO-u Ministarska konferencija može u iznimnim okolnostima odlučiti o izuzeću od obveze koja se Sporazumom ili nekim od multilateralnih trgovinskih sporazuma određuje članici.

(5) Uniji je izuzeće od obveza na temelju članka I. stavka 1. GATT-a iz 1994. prvi put odobreno 8. prosinca 2000. do 31. prosinca 2006.[2], a zadnji je put produljeno 7. prosinca 2016. do 31. prosinca 2021. i to u mjeri potrebnoj da se Uniji dopusti dodjela povlaštenog tretmana prihvatljivih proizvoda podrijetlom iz zapadnog Balkana.

---

[1] Odluka Vijeća 94/800/EZ od 22. prosinca 1994. o sklapanju u ime Europske zajednice, s obzirom na pitanja iz njezine nadležnosti, sporazuma postignutih u Urugvajskom krugu multilateralnih pregovora (1986.–1994.) (SL L 336, 23.12.1994., str 1.).

[2] WT/L/380.

(6) Europski parlament i Vijeće donijeli su 16. prosinca 2020. Uredbu (EU) 2020/2172[3] kojom su ponovno produljili razdoblje primjene autonomnih trgovinskih povlastica na proizvode s podrijetlom iz zapadnog Balkana (Albanija, Bosna i Hercegovina, Kosovo[*], Crna Gora, Sjeverna Makedonija i Srbija) do 31. prosinca 2025.

(7) Kada se na obveze WTO-a ne bi primjenjivalo izuzeće, primjena autonomnih trgovinskih povlastica Unije na zapadni Balkan do 31. prosinca 2025. trebala bi se proširiti na sve ostale članice WTO-a.

(8) Zahtjev za produljenje izuzeća WTO-a kojim se dopušta primjena autonomnih trgovinskih povlastica na zapadni Balkan opravdan je zbog kontinuirane teške gospodarske situacije u regiji i jer je svrha povlaštenog tretmana prihvatljivih proizvoda koji Unija primjenjuje na te zemlje promicati gospodarski razvoj na način koji je u skladu s ciljevima GATT-a iz 1994., a ne stvarati prepreke trgovini ostalih članica WTO-a. Stoga iznimne okolnosti i dalje čine opravdan razlog za produljenje izuzeća od primjene članka I. stavka 1. i članka XIII. GATT-a iz 1994.

(9) Primjereno je utvrditi stajalište koje u ime Unije treba zauzeti u Glavnom vijeću WTO-a jer će produljenje izuzeća WTO-a za autonomne trgovinske povlastice koje je Unija odobrila zapadnom Balkanu biti obvezujuće za članice WTO-a,

DONIJELO JE OVU ODLUKU:

Članak 1.

Stajalište koje u ime Unije treba zauzeti u Glavnom vijeću Svjetske trgovinske organizacije (WTO) jest zatražiti produljenje do 31. prosinca 2026. postojećeg izuzeća WTO-a za autonomne trgovinske povlastice koje je Unija odobrila zapadnom Balkanu i poduprijeti prihvaćanje tog zahtjeva.

Članak 2.

Ova je Odluka upućena Komisiji.

Sastavljeno u Bruxellesu,

Za Vijeće
Predsjednik

[3] Uredba (EU) 2020/2172 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2020. o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1215/2009 o uvođenju izvanrednih trgovinskih mjera za zemlje i područja koji sudjeluju u Procesu stabilizacije i pridruživanja Europske unije ili su s njim povezani (SL L 432, 21.12.2020., str. 7.).

[*] Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s RVSUN-om 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.